23 Erhvervsstyrelsens notat om regnskabskrav til klasse A-virksomheder

Formålet med nærværende notat er at beskrive Erhvervsstyrelsens opfattelse af en række regnskabsmæssige problemstillinger i relation til aflæggelse af regnskab efter bestemmelserne i årsregnskabslovens regnskabsklasse A. De omhandlede problemstillinger er baseret på konkrete henvendelser til styrelsen.

1 Indledning

Med årsregnskabsloven fra 2001 fulgte den såkaldte byggeklodsmodel, hvor virksomhederne inddeles i regnskabsklasse A, B, C og D. Princippet i denne model er, at jo højere regnskabsklasse, jo flere og mere detaljerede krav.

Virksomheder omfattet af regnskabsklasse A er ikke pligtige til at udarbejde årsrapport efter årsregnskabsloven, men hvis de frivilligt vælger at aflægge årsrapport, som anvendes over for tredjemand, skal de (mindst) følge kravene til virksomheder i regnskabsklasse A.

Virksomheder i regnskabsklasse A er ikke omfattet af detaljerede krav til indregning og måling, da disse regler først fremgår af lovens regler for regnskabsklasse B. Indregningen og målingen af de enkelte poster i årsregnskabet skal således ske med udgangspunkt i de grundlæggende krav til årsregnskabet i kapitel 3 i årsregnskabsloven samt de få specifikke bestemmelser for regnskabsklassen.

Virksomhederne kan dog systematisk og konsekvent tilvælge bestemmelser fra en højere regnskabsklasse (se nedenfor om tilvalg af de særlige regler for mikrovirksomheder, der er en del af regnskabsklasse B).

2 Krav til årsrapporten

Grundlæggende krav til årsrapporten

Virksomheder i regnskabsklasse A er omfattet af generalklausulen i § 11 om, at årsregnskabet skal give et retvisende billede af virksomhedens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet. Generalklausulen er uddybet i § 12, hvoraf det bl.a. fremgår, at årsrapporten skal udarbejdes således, at den støtter regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutninger og oplyser om forhold, der normalt er relevante for regnskabsbrugerne.

Det er således efter de nævnte bestemmelser regnskabsbrugernes behov, der er i fokus. I tilfælde af usikkerhed om indregning og måling af en konkret post er det en væsentlig pointe at have in mente – om den valgte regnskabsmæssige behandling opfylder regnskabsbrugernes behov.

Tilsvarende skal årsrapporten for virksomheder i regnskabsklasse A udarbejdes efter de grundlæggende forudsætninger i § 13 om klarhed, substans, væsentlighed, going concern, neutralitet, periodisering, konsistens, bruttoværdi samt formel og reel kontinuitet. Den valgte regnskabsmæssige behandling af en given post skal således kunne leve op til disse krav.

Specifikke krav til årsrapporten i regnskabsklasse A

De specifikke krav til virksomheder omfattet af regnskabsklasse A fremgår af årsregnskabslovens §§ 18-21.

§ 20 indeholder en overordnet bestemmelse, hvorefter virksomhedens aktiver og forpligtelser samt indtægter og omkostninger indregnes og måles konsekvent i overensstemmelse med almindeligt anerkendte retningslinjer under hensyntagen til virksomhedens art og omfang.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at § 13 sætter grænser for en tendentiøs udlægning af de brede krav, jf. lovbemærkningerne til § 20 i lov nr. 448 af 7. juni 2001 (den nye årsregnskabslov):

> Det er altså op til virksomhedens ledelse at udmønte denne brede bestemmelse. Det skal dog ske under skyldig hensyntagen til forslagets § 13, der vil sætte grænser for en alt for tendentiøs udlægning af de brede krav. Desuden gælder kravene om et retvisende billede og formåls- og kvalitetskrav fuldt ud for disse virksomheder.
>
> I praksis betyder det, at der næppe kan findes andre alternativer end at vælge mellem historisk kostpris som udgangspunkt i stil med § 33 i B-klassen og dagsværdi i stil med §§ 37 og 38 i B-klassen. Et kontantregnskab er fx udelukket som følge af § 13, stk. 1, nr. 6. Det er så op til ledelsen, om den vil tage konsekvensen ved at bruge B-klassens indregnings- og måleregler eller blot tage sit udgangspunkt i en mere fri fremgangsmåde inden for rammerne af § 13.

I lyset af bestemmelsens karakter er der mulighed for at hente inspiration til forståelsen af kravene til indregning og måling i årsrapporten for virksomheder i regnskabsklasse A i de regler, der gælder for de højere regnskabsklasser.

Denne mulighed er direkte omtalt i de specielle bemærkninger, jf. ovenfor. Der er dog i sagens natur ingen krav om, at bestemmelserne i de højere regnskabsklasser skal følges.

Af de specielle bemærkninger til § 20 fremgår det også, at man ligeledes kan forestille sig, at der for bestemte brancher er udviklet retningslinjer, der er almindeligt anerkendte og anses som god regnskabsskik:

> Man kan også forestille sig, at der for bestemte brancher er udviklet retningslinier, der er almindeligt anerkendte – anses som god regnskabsskik. Dette kendes fx inden for landbruget.

Såfremt det måtte være tilfældet, vil disse retningslinjer som udgangspunkt kunne følges.

3 Konkrete problemstillinger

I det følgende gennemgås en række konkrete problemstillinger, hvor der kan være anledning til at overveje den regnskabsmæssige behandling af forhold og poster i årsrapporter for virksomheder i regnskabsklasse A.

Lovens definitioner

Lovens definitioner i lovens bilag 1 finder også anvendelse i regnskabsklasse A. Dette følger af, at der ikke er nogen bestemmelser i loven, der undtager disse virksomheder fra definitionerne.

Dette betyder fx, at en hensat forpligtelse først kan indregnes, når den opfylder definitionen på en forpligtelse.

Afskrivning på bygninger

Virksomheder omfattet af regnskabsklasse A er ikke omfattet af kravene om systematisk afskrivning af anlægsaktiver over brugstiden, da disse regler fremgår af § 43, som er en del af bestemmelserne, som virksomheder omfattet af regnskabsklasse B skal følge. Spørgsmålet om, hvorvidt der skal afskrives på en bygning eller ej, må derfor primært vurderes i forhold til kravene om periodisering i § 13, stk. 1, nr. 6, om et retvisende billede i § 11 og om regnskabsbrugers informationsbehov i § 12.

Virksomheden skal på denne baggrund vælge en regnskabspraksis for løbende måling af bygninger.

Det skal indgå i virksomhedens overvejelser, hvorledes eventuelle løbende værditab kan indregnes i regnskabet, jf. kravet om periodisering. Virksomheden kan således ikke ukritisk måle bygningen til kostpris i en årrække, hvorefter der indregnes et betydeligt tab ved nedrivning eller anden realisation.

Der skal i denne forbindelse tages højde for påvirkningen af resultatopgørelse og balance i såvel det enkelte regnskabsår som for den akkumulerede virkning. Er der eksempelvis tale om et maskinhus i landbruget med en brugstid på 25 år (hvorefter maskinhuset nedrives), vil det efter styrelsens vurdering være nødvendigt at foretage afskrivninger herpå for at leve op til de ovennævnte krav om periodisering af tabet (forbruget af kostprisen).

Behovet for afskrivninger kan ikke erstattes af fx en vurdering hvert tredje år, hvor der foretages de fornødne nedskrivninger. Hvis virksomheden er bekendt med, at aktivet vil blive forbrugt over en given årrække, vil der være et krav om afskrivninger.

Er der omvendt tale om en forældrekøbslejlighed med en forventet brugstid på fx fem år og en forventet restværdi tæt på kostprisen, vil der ikke i samme omfang være krav om at foretage systematiske afskrivninger.

Hvis der ikke foretages løbende afskrivninger, vil der være et større behov for løbende at vurdere bygningens værdi. Værdifald – herunder også værdifald, som kan være midlertidige – vil da udløse behov for en nedskrivning.

Regnskabsbrugerne må have en berettiget forventning om, at de regnskabsmæssige værdier ikke overstiger genindvindingsværdien.

Da loven har et generelt indbygget forsigtighedsprincip (hvilket fx kommer til udtryk i § 49, stk. 1, i forhold til, hvornår en indtægt kan indregnes), vil løbende værdistigninger som udgangspunkt ikke skulle indregnes. Hvis virksomheden ønsker at indregne værdistigninger løbende, skal dette ske gennem valg af anvendelse af dagsværdi som målegrundlag. Dette følger af § 13, stk. 1, nr. 7, om konsistens og § 13, stk. 2, om reel kontinuitet.

I forbindelse med udarbejdelsen af regnskabsvejledningen for andelsboligforeninger, der aflægger årsregnskab efter årsregnskabsloven, vurderede Erhvervsstyrelsen eksempelvis, at der for andelsboligforeninger i regnskabsklasse A ikke var krav om afskrivning på foreningens ejendom. Der blev i den forbindelse lagt vægt på, at det ikke var praksis, at der blev afskrevet på andelsboligforeningers ejendomme, jf. det i de specielle bemærkninger til § 20 anførte om en eksisterende god regnskabsskik, ligesom det i en andelsboligforening er resultatopgørelsens opgave at vise, hvordan midlerne kommer ind og bliver anvendt.

Andelsboligforeningens indtægter, omkostninger og resultat er således ikke på samme måde som for en typisk erhvervsdrivende virksomhed udtryk for afsætning til omverdenen og for, hvor godt det går. Boligydelsen skal dække årets kontante, periodiserede omkostninger, evt. opsparing til senere vedligeholdelse samt afdrag på gæld. I denne sammenhæng er årets afskrivning mindre relevant, idet den ikke stiller krav til boligafgiftens størrelse. På denne baggrund er behovet for at indregne afskrivninger i resultatopgørelsen for at sikre et retvisende billede væsentligt mindre i en andelsboligforening efter regnskabsklasse A end i en typisk erhvervsdrivende virksomhed.

Det skal understreges, at ovenstående betragtninger alene vedrører virksomheder i regnskabsklasse A. For virksomheder omfattet af regnskabsklasserne B-D er der et ubetinget krav om afskrivninger på anlægsaktiver med begrænset brugstid. Bygninger anses altid for at have en begrænset brugstid.

Måling af investeringsaktiver, herunder kapitalandele i datter- og associerede virksomheder

Enkelte venturevirksomheder har hidtil valgt at indregne og måle investeringer i datter- og associerede virksomheder, som indgår i investeringsporteføljen, til dagsværdi efter bestemmelsen i § 38.

Nu er § 38 imidlertid ændret således, at finansielle aktiver ikke længere kan måles til dagsværdi med hjemmel i denne bestemmelse.

For virksomheder i regnskabsklasse A er det dog styrelsens opfattelse, at dette ikke påvirker muligheden for at måle deres finansielle investeringsaktiver til dagsværdi med regulering i resultatopgørelsen.

Af hensyn til regnskabsbrugerne må det dog forudsættes, at der ved tilvalg af dagsværdi også oplyses om anvendt metode og forudsætninger for beregning af dagsværdi.

Dette er et krav, som i regnskabsklasse B fremgår eksplicit af § 53, stk. 2, nr. 1, litra a, og § 58 a. Det må forudsættes, at der ved valg af dagsværdi som målegrundlag anvendes de samme metoder til måling som i regnskabsklasse B. Dette sker ved valg af modellerne i §§ 37-38 eller § 41.

Derimod er der i regnskabsklasse A en større frihed til at anvende dagsværdimåling på flere aktiver.

Dette kommer klart til udtryk i lovbemærkningerne til § 38, stk. 2, i lov nr. 448 af 7. juni 2001:

> Hovedaktivitet med biologisk omdannelse af levende dyr og planter med henblik på salg, forbrug eller avl kan efter forslagets stk. 2 ligeledes måles til disse aktivers dagsværdi. Her er det kun det biologiske aktiv, der kan måles til dagsværdi. Herved opstår en forskel mellem praksis for landbrugsvirksomheder, der benytter reglerne i klasse A og landbrugsvirksomheder, der anvender reglerne i klasse B, fordi de er aktie- eller anpartsselskaber. Forskellen er uundgåelig, fordi 4. direktiv ville sætte sig i vejen for at behandle f.eks. immaterielle aktiver, såsom mælkekvoter, til dagsværdi.

Virksomheder omfattet af regnskabsklasse A har således også større frihed til at indregne dagsværdireguleringer i resultatopgørelsen, fremfor direkte i egenkapitalen. Dette sker ved at vælge modellen efter §§ 37-38.

Måling af gæld

Det er Erhvervsstyrelsens vurdering, at der i mangel af særskilt regulering heraf som udgangspunkt er mulighed for at måle prioritetsgæld til amortiseret kostpris, restgæld eller dagsværdi. Erhvervsstyrelsen forventer, at amortiseret kostpris vil være hovedreglen, da dette svarer til kravene i regnskabsklasse B-D, kan opgøres pålideligt og periodiserer et eventuelt kurstab.

Hvis virksomheden derimod ønsker at måle gælden til nominel værdi (restgæld), kan et eventuelt kurstab ikke indregnes som et aktiv. Årsagen er, at kurstabet ikke opfylder definitionen på et aktiv i lovens bilag 1, C, nr. 1.

Der kan dog forekomme situationer eller lånekonstruktioner, hvor eksempelvis store kurstab eller låneomkostninger medfører, at der skal foretages en konkret vurdering af den valgte målemetode for at sikre, at regnskabsbrugerens informationsbehov tilgodeses. Dette kan betyde, at forpligtelsen ikke kan indregnes til restgæld (nominel værdi), da dette vil medføre et stort kurstab det første år. Her vil der være behov for at anvende fx amortiseret kostpris for, at kurstabet periodiseres korrekt.

Renteswaps

Erhvervsstyrelsen har den 3. september 2009 udarbejdet et notat om årsregnskabsloven og andelsboligforeninger – herunder om den regnskabsmæssige behandling af renteswaps i en andelsboligforening efter regnskabsklasse A.

Det er styrelsens vurdering, at dette notat også kan anvendes i forbindelse med den regnskabsmæssige behandling af renteswaps i øvrige virksomheder i regnskabsklasse A.

En renteswap opfylder definitionen på henholdsvis et aktiv eller en forpligtelse, jf. årsregnskabslovens bilag 1, C, nr. 1 og 7. Hvorvidt der er tale om et aktiv eller en forpligtelse, afhænger af, om renteswappen har en positiv eller negativ værdi.

Kravet om, at renteswappen skal indregnes, følger af årsregnskabslovens § 33, som omfatter regnskabsklasserne B-D. Målingen er reguleret i årsregnskabslovens § 37, der som udgangspunkt kræver måling til dagsværdi. Da disse bestemmelser ikke gælder for virksomheder omfattet af regnskabsklasse A, er der for disse virksomheder ikke et ubetinget lovkrav om indregning heraf, jf. dog nedenfor. De pågældende virksomheder kan dog altid frivilligt vælge at anvende reglerne i regnskabsklasse B.

Virksomheder omfattet af regnskabsklasse A er, som tidligere nævnt, omfattet af de almindelige kvalitetskrav i årsregnskabsloven, og renteswaps skal derfor indregnes i balancen for en virksomhed, der aflægger årsregnskab efter regnskabsklasse A, hvis dette er nødvendigt for, at årsregnskabet giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet og for, at regnskabsbrugerne kan træffe en korrekt økonomisk beslutning på baggrund af årsregnskabet.

En særlig situation opstår, hvis virksomheden vælger at indregne ejendommen til dagsværdi. Dette kan fx ske med henvisning til årsregnskabslovens § 41. Her vil det efter styrelsens opfattelse stride mod kravet om systematisk tilvalg, hvis de elementer, som direkte vedrører ejendommen, ikke samtidig indregnes og måles efter reglerne i regnskabsklasse B. Her vil der derfor allerede på grund af tilvalget af dagsværdi for ejendommen være krav om, at renteswappen skal indregnes og måles efter reglerne i regnskabsklasse B. Når en renteswap indregnes, vil dette skulle ske til dagsværdi, jf. årsregnskabslovens § 37, stk. 1.

Kontantprincippet

Virksomheder omfattet af regnskabsklasse A kan ikke anvende kontantprincippet ved udarbejdelse af årsrapport, jf. periodiseringskravet i § 13, stk. 1, nr. 6, som det også er fremhævet i de specielle bemærkninger til § 20.

Tilvalg fra højere regnskabsklasser

Følgende fremgår af årsregnskabslovens § 7, stk. 6:

> I stedet for at følge reglerne i det afsnit, som virksomheden i det mindste skal følge i henhold til stk. 1 og 5, kan virksomheden vælge systematisk og konsekvent at følge alle eller nogle af reglerne i et eller flere efterfølgende afsnit (regnskabsklasser).

Dette betyder, at virksomheder omfattet af regnskabsklasse A kan vælge at følge enkelte bestemmelser i regnskabsklasserne B-D eller alle bestemmelser i disse regnskabsklasser. Et tilvalg skal dog ske systematisk og konsekvent.

På grund af den store fleksibilitet i regnskabsklasse A vil valg af regler for indregning og måling fra højere regnskabsklasser normalt blive anset for virksomhedens praksis for udfyldning af rammerne i regnskabsklasse A snarere end tilvalg fra højere regnskabsklasser.

Ved ændringen af årsregnskabsloven ved lov nr. 738 af 1. juni 2015 blev der indført særlige lempelser for meget små virksomheder i regnskabsklasse B, de såkaldte mikrovirksomheder. Disse bestemmelser fremgår af årsregnskabslovens §§ 22 a (hvem kan anvende lempelserne) og 22 b (hvilke lempelser er mulige).

Der har været rejst spørgsmål om, hvorvidt disse lempelser kan anvendes af virksomheder i regnskabsklasse A. Fx om en virksomhed kan vælge undtagelsen i § 22 b, stk. 1, nr. 1, og undlade at oplyse om anvendt regnskabspraksis, jf. § 53.

Det fremgår af § 22 a, stk. 1, 2. pkt., at:

> Ved mikrovirksomheder forstås meget små virksomheder omfattet af regnskabsklasse B…

Dette understreger, at mikroreglerne er særlige lempelser, som er indført for de meget små virksomheder i regnskabsklasse B.

En konsekvens af valget af mikroreglerne er, at virksomhederne hverken kan eller skal anvende de særlige regler om dagsværdiregulering i §§ 37-38.

Der er således en nøje sammenhæng mellem en begrænsning i muligheden for valg af regnskabspraksis og muligheden for at undlade oplysninger om anvendt regnskabspraksis.

I regnskabsklasse A er der friere muligheder for valg af regnskabspraksis end i regnskabsklasse B. Dette betyder, at regnskabsbrugerne har et stort behov for at være oplyst om anvendt regnskabspraksis.

Kravet om beskrivelse af anvendt regnskabspraksis er også et af de få konkrete krav i regnskabsklasse A, jf. § 18. § 22 b, stk. 1, nr. 1, om muligheden for at undlade at oplyse om anvendt regnskabspraksis henviser også til § 53 og ikke § 18.

Et tilvalg af bestemmelser fra en højere regnskabsklasse skal også ske systematisk og konsekvent, jf. § 7, stk. 6. Dette understreger, at en virksomhed ikke kan nøjes med kun at tilvælge lempelser fra højere regnskabsklasser. De tilsvarende højere krav skal i givet fald også tilvælges.

På denne baggrund er det Erhvervsstyrelsens opfattelse, at en virksomhed omfattet af regnskabsklasse A ikke alene kan vælge at anvende de særlige lempelser for mikrovirksomheder omfattet af regnskabsklasse B.

Hvis en virksomhed i regnskabsklasse A ønsker at anvende mikroreglerne, skal virksomheden vælge at aflægge regnskab efter regnskabsklasse B med de særlige undtagelser, der kan anvendes af mikrovirksomheder.